

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kaupan toimialan tulevaisuusselonteko

Neuvotteleva virkamies Natalia Härkin, 15. – 16.11.2021

 **Kaupan alan
tulevaisuusselonteko**

Kaupan toimialan tulevaisuusselonteon sisältöalueet

Kaupan toimialan tulevaisuusselonteko

Kaupan tulevaisuusselonteon valmistelun prosessista

**Valmistelun taustalla:
TEM:n kirjallinen
kuuleminen 49/2020 &
toimeksiannon rajaus**

- Sisällöt (6), teemat, nostot, kehittämis-
edotuksia: 9/2021
- Ohjausryhmän rajaus
selonteosta 9/2021

**Valmistelua tukevat TEM:n
hankkimat asiantuntijapalvelut:**

- Kaupan alan asiantuntija-
artikkeli 55/2020
- Kaupan tilanne-, muutos- ja
tulevaisuuskuva 3/2021
- Kaupan alan digitalisaation
edistäminen 3/2021

**Valmistelu: substanssi eri
sisällöistä**

- **Eri sisältöalueiden
asiantuntijat, virkamies- ja
asiantuntijatyöryhmä:**
substanssietous
- Sisältövalmistelua,
johtopäätöksiä,
kehittämis-
ehdotuksia

Tilanne-, muutos- ja
tulevaisuuskuva

Johto-
päätökset

Tieto ja kehittämis-
ehdotukset
kaupan toimialan
kehittämiseksi pitkäjänteisesti
ja strategisesti sekä
skenaario ja visio

Ohjaus- ja seuranta: ohjausryhmä mm.

- Linjaa, priorisoi, ohjaa ja tukee työn
valmisteluja
- Tekee sisältö- ja kehittämis-
ehdotuksia

Parlamentaarinen seurantaryhmä

- Linjaa ja priorisoi selonteon
keskeisimmät tavoitteet
- Linjaa selonteonluonnoksen sisällöstä
ennen sen käsittelyä eduskunnassa
selontekona.

Selonteon jatkovalmistelusta kesä – syksy 2021

- Kaikki selonteon sisältöluonnokset käyty läpi selonteon työlle asetetuissa työryhmissä 10/2021
- **Jatkovalmisteltu luonnoksia, myös kehittämisehdotuksia** (mm. käyty läpi mm. kommenttikierrokset, kokousnostot, työpajan tulokset ja muut ajankohtainen aineisto)
  - Jatkotyöstö mm. korjattu, täsmennetty, kirjoitettu enemmän auki, poistot, fokusointi
  - Uudet nostot mm. näkökulmia, selvityksiä, myös kehittämisehdotuksiin
  - Lähteet, kielenhuolto, yhtenäistäminen kokonaisuudeksi, sanasto/termit tekstissä, ei erillistä sanastoa
- Uutena aineistona: selonteon lukuluonnokset 2 ja 10

Poistettu aiemmissa luonnoksissa ja työpajassa olleet ehdotukset:

Lukuluonnos 3: kuluttajakäyttäytyminen;

- **Kehittämisehdotus 2.1.** Luodaan ja pilotoidaan (hiekkalaatikkomallilla) kuluttajien oman datan (My Data) käyttö kaupan asiakkaana digitaalisissa vertailutyökaluissa. Selvitetään myös oman datan käyttöön mahdolliset kansalliset lainsäädäntötarpeet sekä luodaan tarvittaessa säädöspohja. Edistetään EU-lainsäädäntöä kansallisten oman datan käytön kokemusten perusteella.

Lukuluonnos 5: aluekehittäminen ja huoltovarmuus;

- **Kehittämisehdotus 3.3.** Selvitetään, voisiko sertifioiduista ympäristöystävällisistä (0-päästöinen, hiilinegatiivinen) kuljetusketjuista syntyä kilpailuetua.

Uudet kehittämisehdotukset, työryhmän kokousten ja työpajan jälkeen:

Lukuluonnos 7: yritysvastuu, kestävä kauppa, ilmastonmuutos;

- **Kehittämisehdotus 25.** Selvitetään, voidaanko turvallista työ- ja asiointiympäristöä kaupoissa edistää lainsäädännöllisin keinoin. Selvittämistyössä hyödynnetään muun muassa Ruotsissa vuonna 2021 käyttöön otetun kaupan pääsykiellon kokemuksia.
- **Kehittämisehdotus 33.** Vaikutetaan lainsäädäntöön ja ohjeistukseen siten, että lisätään laadultaan ja määrältään riittävää tonttitarjontaa, mikä mahdollistaa myös uusien kaupan alan toimijoiden tulon markkinoille, sekä tukee kauppaa toimintaympäristön muutoksissa.

Uudet kehittämisehdotukset:

Lukuluonnos 8: toimivat markkinat, yrittäjyyden edistäminen

- **Kehittämisehdotus 35.** Toteutetaan vuoden 2018 alussa tehdyn alkoholilain uudistuksen vaikutuksista eduskunnan edellyttämä vaikutusarvio -selvitys. Selvitys toteutetaan valtion hallinnon ulkopuolisen riippumattoman toimijan toteuttamana.
- **Kehittämisehdotus: 40.** Kehitetään kaupan alan virallista tilastointijärjestelmää
- **Kehittämisehdotus 41.** Perustetaan kaupan toimialan rakennemuutoksen neuvottelukunta työ- ja elinkeinoministeriöön, tehtävänään viedä alan rakennemuutosta eteenpäin kokonaisvaltaisesti.

Kehittämisehdotusten painopistealueet

Kattaa kaikki selonteon sisältöalueet (6), yhteensä 41 kehittämisehdostusta

1.

Vauhditetaan kaupan alan uudistumista, kasvua ja kansainvälistymistä TKI-panoksilla ja ohjelmatyöllä

2.

Luodaan uusia ja kehitetään voimassa olevia kansallisia järjestelmiä, toimintamalleja ja säännöksiä edistämään kaupan alan uudistumiseen, kasvukykyyn ja -mahdollisuuksiin

3.

Vaikutetaan EU-tasolla ja kansainvälisesti kaupan alaa koskeviin sisältöihin/asioihin

Kaupan toimialan visio vuonna 2032

- Valmistelun pohjana Ernst & Young Oy:n asiantuntijapalvelussa luotu visio
- Jatkotyöstetty selonteon sisällöt huomioiden, myös työpaja työskentely

Vuonna 2032 Suomessa toimii vahva kaupan toimialan ekosysteemi, jossa syntyy asiakaslähtöisiä tuote- ja palveluinnovaatioita. Toimintaympäristö tukee kaupan alan yritysten ja suomalaisten brändien vahvan kotimarkkina- aseman säilyttämistä sekä kansainvälistä menestymistä. Kaupan toimiala koetaan osaavana ja houkuttelevana liiketoiminta-alana ja työpaikkana. Vastuu ihmisistä sekä ympäristöstä ovat suomalaisen kaupan valttikortteja.

Skenaariot kaupan alan kehitysnäkymistä 2032:

- Valmistelun pohjana Lasse Mitrosen ja Elina Närväsen skenaariot
- Jatkotyöstetty selonteon sisällöillä, myös työpaja työskentelyssä

Skenaariot 2032

1.

Ekosysteemisesti uudistunut kansainvälisesti kilpailukykyinen kauppa

2.

Kilpailukyvyn menettänyt kauppa

3.

Kilpailuhaitan kokenut kauppa

Keskusteluun nostoja:

1. Mitkä ovat työryhmän nostot valmisteluun
2. Mitä mahdollisia muutostarpeita työryhmällä on selonteon jatkovalmisteluun?
3. Työryhmän muut nostot jatkovalmisteluun.

Mahdolliset jatkotyöstämisen kommentit työryhmältä viimeistään 23.11.2021
s-postitse: natalia.harkin@gov.fi

Kauppan tulevaisuusselonteon kuuleminen

- Valmistelussa kirjallisen, julkisen kuulemisen toteutus
  - Tarkoitus toteuttaa: Lausuntopalvelu.fi –palvelussa
  - Toteutuksen tarkka ajankohta ja kesto täsmentyy valmistelun edetessä

→ Jatkotyöstäminen

→ Tulevat kokouskäsittelyt

→ Selonteon luovutus eduskunnalle

Keskeistä taustaa

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

**Kaupan alan
tulevaisuusselonteko**

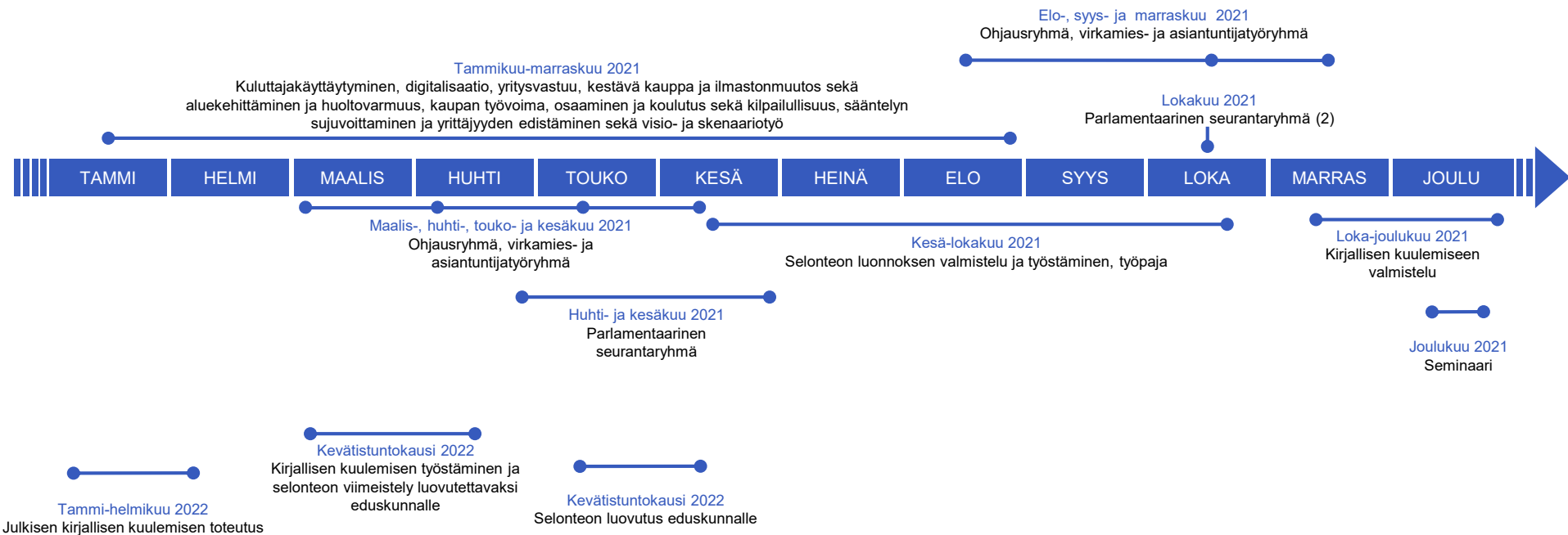
Valmistelun lähtökohdat:

- Selonteon kehittämisehdotukset keskittyvät valtion toimiin
  - Eduskunnan päätösvallassa olevat asiat: mm. lähetekeskustelu, valiokuntatyö
- Selontekoon pyrkii tunnistamaan ja viemään eteenpäin kaupan alan rakennemuutokseen **toimialalle uusia kehittämistoimia/suuntaamisia sekä uutta tietoa/näkökulmia** (toimintaympäristömuutokset, tulevaisuus)
  - Kehittämistoimet ja johtopäätökset
  - Jatkovalmistelu

Kaupan toimialan tulevaisuusselonteon valmistelun aikatauluista nostoja, v. 2021 - 2022

Selonteon valmistelu ja kirjoittaminen

Kaupan toimialan tulevaisuusselonteon valmistelun aikatauluista nostoja, v. 2020

Maaliskuu
Ohjausryhmän
sekä virkamies-
ja asiantuntija-
työryhmän
asettaminen

Huhti–toukokuu
Kirjallinen kuuleminen

Touko–elokuu
• Kirjallisen kuulemisen yhteenvedon ja kuulemisen vaikutusten työstäminen selonteon valmisteluun
• Ostopalvelujen kilpailutukset ja hankinnat

Marraskuu
Parlamentaarisen seurantaryhmän asettaminen

MAALIS

HUHTI

TOUKO

KESÄ

HEINÄ

ELO

SYYS

LOKA

MARRAS

JOULU

Kesä-lokakuu, julkaisu 3.12.2020
Asiantuntija-artikkelin hankinnan toteutus

Elokuu 2020 –maaliskuu 2021: 3.8.– 3/2021
Kaupan digitalisaation edistämisen hankinnan toteutus

Syyskuu 2020 –maaliskuu 2021: 15.9.– 3/2021
Kaupan tilanne-, muutos- ja tulevaisuudenkuva hankinnan toteutus

Selonteon tiedonhankinta ja kirjoittaminen

Maalis 2020–joulukuu 2020

Selonteon tiedonhankinta ja kirjoittamista, työvaiheina myös muun muassa kyselyjä, työpajoja, kirjallinen kuuleminen, eri työryhmien työskentelyt jne. Selonteko valmistuu vuonna 2021.

Selonteon alustava sisällysluettelon **luonnos pääsisällöistä** – (jatkovalmistelussa täsmennetään mm. otsikot, numerointijärjestys yms.)

1. Selonteon lähtökohdat ja valmisteluprosessi

2. Kaupan toimialan rakenne ja muutokset

3. Kuluttajakäyttäytyminen

4. Kaupan alan työllisyys, osaaminen ja koulutus

5. Aluekehittäminen, kaupan saavutettavuus ja huoltovarmuus

6. Digitalisaatio

7. Kestävä kauppa, ilmastonmuutos ja yritysvastuu

8. Markkinoiden toimivuus ja kilpailullisuus sekä yrittäjyyden edistäminen

9. Yhteenveto: Keskeiset havainnot ja johtopäätökset, kehittämissuositukset ja politiikkasuositukset

10. Visio/tavoitetila – kaupan toimialan tulevaisuuskuva 2030

Kiitos!

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

 **Kaupan alan
tulevaisuusselonteko**